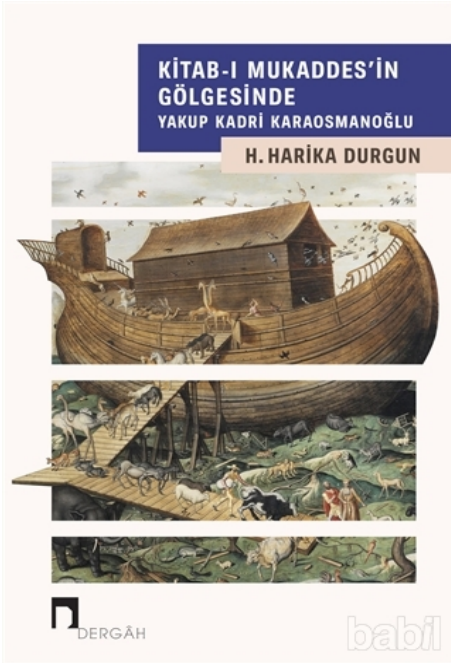

H. Harika DURGUN (2019), *Kitabı- Mukaddes'in Gölgesinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 224 s.

Deniz DEPE*

Milli Edebiyat döneminin en önemli romancılarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu hakkında yapılan çalışmalardan çok azı kitaplaşmıştır. İlk dikkat çeken eser, şüphesiz Niyazi Akı'nın 1960 tarihli monografisidir. Onu, Şerif Aktaş'ın önce 1987'de küçük bir biyografi olarak çıkan, daha sonra 2014'te genişletilerek tekrar yayımlanan çalışması izler. A. Ferhan Oğuzkan'ın 1954 tarihli *Yakup Kadri Karaosmanoğlu* başlıklı kitabı da anılan diğer kitaplar gibi "hayatı sanatı eserleri" çerçevesinde, hacmen küçük bir çalışmadır. Yakup Kadri üzerine daha spesifik çalışmalar da yapılmıştır. Himmet Uç'un 2005'te çıkardığı *Hikâye ve Romancı Yakup Kadri Karaosmanoğlu* isimli kitabı ve Cafer Gariper ile Yasemin Bayraktar'ın imzasını taşıyan *Dionizyak Coşkunun İhtişam ve Sefaleti Yakup Kadri'nin Nur Baba Romanına Psikanalitik Bir Yaklaşım* adlı çalışma buna örnek olarak gösterilebilir. Abdülkadir Hayber'in 1993'te doktora

tezinden yayımladığı *Halide Edip, Yakup Kadri ve Reşat Nuri'nin Romanlarında Nesil Çatışmaları* isimli kitabı da doğrudan Yakup Kadri'ye odaklı olmasa da, onun hakkındaki kitaplar arasında sayabiliriz.

Kitapların azlığı yanında, Yakup Kadri hakkındaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin zenginliği dikkat çekicidir. Edebi tezlere göz attığımızda; edebiyat üzerine düşünceleri, eserlerindeki tema ve tipler, romanlarındaki milli mücadeleye bakış, milliyetçilik ve yozlaşma, halk edebiyatı ve halk kültürü unsurları gibi çalışma konularına rastlarız. Doğrudan tek bir romanını ele tezler de vardır; *Kiralık Konak*, *Yaban* ve *Nurbaba* hakkındaki tezler buna örnek olarak gösterilebilir. Bu zengin tezlerin yanında, Yakup Kadri üzerine çok sayıda makale bulmak da mümkündür. Ancak ilk cümlemizde dikkat çektiğimiz gibi, bu kadar önemli ve ön planda olan bir romancı hakkında yazılanların çok azının kitaplaşmış olması düşündürücüdür.

Bu yüzden H. Harika Durgun'un 2019'un Ekim ayında yayımlanan *Kitabı- Mukaddes'in Gölgesinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu* isimli kitabının önemli bir

* Araş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eskişehir / TÜRKİYE. E-posta: depedeniz@gmail.com ORCID No: 0000-0003-3183-4617

eksiği doldurduğunu söylemek yanlış olmaz. Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmakta olan Durgun'un bu eseri; önsöz, giriş ve sonuç bölümleri sayılmazsa iki ana başlıktan oluşuyor: Yakup Kadri ve *Kitab-ı Mukaddes* – Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Eserlerinde *Kitab-ı Mukaddes*'ten Gelen Unsurlar. Kitabın ağırlığının ikinci bölümde olduğunu ve bu bölümün de kendi içinde üç ara başlığa ayrıldığını görüyoruz: Kıssalar/Olaylar, Kişiler, Mekânlar.

Harika Durgun, kitabının önsözünde Türk edebiyatında *Kitab-ı Mukaddes* etkisinin önemine dikkat çeker ve bu etkinin eski edebiyattan beri olduğunu söyler. Yakup Kadri'nin de “Batı edebiyatının temelinde Yunan ve Latin mitolojisiyle *Kitab-ı Mukaddes*” var dediğini hatırlatan Durgun, yazarın “özellikle Batı'nın bu kaynaklarından istifade ederek kendi milli edebiyatımızı ortaya çıkarmayı teklif” ettiğini de ekler [s.7]. Ona göre “Yakup Kadri'nin eserlerindeki çağrışım dünyasına baktığımızda *Kitab-ı Mukaddes*'in etkisinin mühim olduğu görülmektedir” [s.8].

Kitab-ı Mukaddes'in Yakup Kadri'yi etkilediğini düşünenler arasında Hasan Ali Yücel, Niyazi Akı, Berna Moran, İnci Enginün, Orhan Okay, Şerif Aktaş gibi önemli isimleri sayan Durgun, bu konuyu daha önce çalışan isimlere de dipnotunda yer verir. Amacının “Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun eserlerinde ve tespit edebildiğimiz yazılarında *Kitab-ı Mukaddes*'ten ne yönde istifade ettiğini ortaya koymak” [s.8] olduğunu söyleyen yazar, çalışmasının giriş bölümünde Yakup Kadri'ye gelene kadar kutsal kitaba olan ilgiyi değerlendirir. Bu bölümde ayrıca çeviri faaliyetleri, Yunan ve Latin kültürüne olan ilgi, *Kitab-ı Mukaddes*'in bölümleri, içeriği ve Türkçe çevirileri gündeme getirilir.

Yakup Kadri ve *Kitab-ı Mukaddes* bölümünde ise yazarın bu ilgisinin nasıl ortaya çıktığı anlatılır. Çalışmanın aslını oluşturan malzeme de üç ana başlıkta incelenmiştir: Kıssalar/Olaylar, Kişiler, Mekânlar. “Yakup Kadri'deki *Kitab-ı Mukaddes* etkisinin devrin yazarları tarafından olumlu karşılanmadı[ğı], Batı kaynaklı, ‘kitabî’ ve ‘sunî’ bir tesir olarak nitelendirildi[ği] fakat başka şair ve yazarların eserlerinde de bu etkiye tesadüf edildiği” [s.9] sonucuna varan akademisyen, çalışmasının sonuç bölümünde de tespitlerini özetleyerek genel bir değerlendirme yapar.

Sonuç olarak, Harika Durgun'un bu çalışması, romancının tüm eserlerini geniş perspektiften değerlendirmesi ve kaynaklarını tartışmaya açmasıyla şüphesiz Yakup Kadri Karaosmanoğlu bibliyografyasının kıymetli bir parçası olacaktır.